

Lopelinksen satuja:

5.

Kirkko-kukka

ja

Söyhenluodot.

SuomennoS.

Pori,

D. Palander'in kirjapaja, 1876.

Topeliuksen satuja:

5.

Kirkko-kukko

ja

Söyhenluodot.

SuomennoS.

Pori,

D. Palander'in kirjapaja, 1876.

Ejmaine

Kaikille hupaisien satujen armaitsoille*).

Olipa kerran akka, aiwan wanha,
Kuin asui pienoisesä tuwasansa,
Ja talwen kylmilläki ahleranna
Hän unpuneena polki rukkiansa.

Niin siwästi ei lehrätä sen tainnut,
Kun iltoisina wanhus kuutamolla;
Niiu lemmessä ei sen ole hawainnut,
Kun perehensä illan nuotiolla.

Ja kulaan ei niin tainnut kertoella
Wäestä wuorisja ja kallioisja;
Ja menninkäisistä kun tanhuella
Haluiwat kentähällä kuutamoisja;

Ja metsänmörköistä tapiolasja;
Mesfästajästä yöllä kauhiasja;
Ja lemminkäistä lähde-lakolajasja;
Lohilärmeestä, aarten wartiasja;

Ja jättien linnoista tuntureilla;
Ja wankituiosta siellä neitofista.
Niin tuten Abti laulaa iltoisilla,
Ja lemmit liehuu aies taiwahista;

Ja kuinka Nukka-Matti lewittääpi
Wuoteelle pehmiälle ruusuansja,

Näytetty: Joh. Tamsén.

*) Suomennettu J. Topelius' sen »Sagor. Första Samlingen.» alusja löyhän ranoelman mutoan.

Ja kun ne siwät unet lentoleeppi
Lapsien luolle heidän nukkuisiansa;

Ja kuinka Luoja juopi Enkelinsä
Maailman barbateilla johtajaksi,
Ett' niille kun ei waiwu himoihinsa
Ei mitään täällä muuttuisi pahaksi.

Nämätpä tiesi wanhus, ja me pienet
Kuulustelimme warsin kummastellen
Siis satujansa, kuten kufat bienot
Metssiä puiden subinata kuullen.

So aikoja on kuluneenna siitä
Ja kuullut olen monet waiheet wainen;
Waan kerronpa nyt mitkä muistan niitä,
Ja kertoaak paremmin ne kun tainnee.

Kirkko-kukko.

Nyt alotamme kohta merkittistä satua,
joka woiin nimittää: "Laukeemus seuraan
ylpeyttä;" mutta ajatellon kufin siitä mitä
tahansa. Ylpeä saattaa ken hywänsä olla,
ehk'ei waarain-matoa jalompi olii; mitä sit-
ten, kun ollaan kirkko-kukko!

Olihan kerran kirkko-kukko, joka istui
warsin korkean kastarin huiyussa. Mistä
hän oli kotoverää ja kuten niin korkealle
maailmassa oli koroittunut, sitäpä ei olek-
kaan juuri kewiä pääteitä. Urwellaan hänen
taattonsa ei tawallisen kufon olleenkään, waan
erään firwesmiehen, joka puusta saattoi
weistää liehu-kotkia ja lohikaärmeitä, ja
siisä luullaan weistäjän muodostaneen ku-
fon pölkystä ja wipunen hänen köysillä yles
toornille, koska hän oliki niin laiska kun
pölkky, eikä saattanut opetella lentämään.
Kufatiesi ei asia niin ollutkaan; kaiteti oli
kukko muinoin eskukkona waltawan waisruh-
tinaan kantelettareen sanahuoneessa ja nosti
ylpeän luontonsa lehoituksesta ehkä kofinan
hallitintansa vastaan, josta rantaistuksesta

käitettiin loistimalla muuttettiin puu-kukoksi ja kiini-naulittiin toornille. Sitä ei lukaan taida niin tarkasti tietää. Waan yhtätaikii; siellä istui hän toornilla, kaikista korkiammalle kuin korkein katto ja korkein puu seitsemän penikulmaa ympärinsä. Ja niin korkialle hän istui, että koko maa altansa ei paljon riehittä kysä suuremmalta näyttänyt, ja ihmiset näkyivät hänestä kuin kärpäiset korpalla. Hetkisen näki hän niitten hyöriwän, ja niin ajettiin ne taas pois sillä suurella kärpäis-hepolla.

Kirkko-kukko oli aiwan suuri. Hänellä oli korkia punaisella siwattu harjus noukkaansa ylitse, wiheriät lautaisten-kokoiset silmät ja aiwan lawia pyrstö. Mahaansa mahtui wähintäki kolme ruis-tynneriä, niin ahnas oli hän. Saattaneepa uskoa hänen wähän ysteäkiksi. Ellen niin suuri ja istuen niin korkialla, luuli hän ei koko maailmassa löytäwänsä hänen korkuistansa herraa. Kaikki kukot owat pöyhkiötä, jonka saattaa hawaita heidän käytökistensä, koska pöyhistelewät rikkalajalla ja kuroittowat noukkaansa ilmoille, kuten haluisiwat kaikille sanoa: mikä hupelo sie oletkaan?

Mutta kirkko-kukko oli yksi pöyhkiämmistä. Saattaapa arwata tällöisen ei hywästä päättywän. Moni suuriluuloinen kukko on

tullut päätänsä lyhemmäksi, koska isäntä-wäkensä wieraspytoja owat hantkinet, ja sitten on hän ilman pitempää tarinoimaa kynnitty hönhenettömäksi, laskettu paistipataan ja syöty, kuten muutti kana-eläimet lakeen, kirkka-kaswien ja puolahillon kanssa.

Käitettiin tieji kirkko-kukko ei olewansa telwollinen teloitettawaksi ja syötäväksi, ja tästä tuli hän wain entisestä pöyhkiämmäksi. Hänellä oli tapana, kuten maailmassa oleifestiki, kääntää pyrstönsä wihuriin mutana. Saattoipa siis katsella ympärinsä kaikille ilma-aloille. Mutta minnekä tahansa tirkisteli suurilla wiherioille silmillänsä, ei kussaakaan paalla nähnyt hän wertaistansa. Hän luuli siis olewansa jotaki parempi kuin muut, ja koko maailman tarwisewan olla hänelle alamaisena. Silloin ajatteli hän itseksensä näin:

Olenpa juuri kukoista suurempia, aiwan ylhäinen ja jalo kukko olen toiani. Wertaistani kukkojen seassa ei löydäksään. Olen todellinen kukko-itsewaktias maailmassa. Selwästi on hawaitawa, että kirkkoki on rakennettu juuri minna warten ja itki että löytyisi korkiaan arwiooni werrattawa paikka ollakseni. Koska ma istun korkiammalla kirkko-toornilla, mahtaneewat kai minna kunnioittaa. Miksi muuten kukoentuisiwat ihmiset

kunni sunnuntaina tästä ympäristöltä kirkkoon, joska ei saadassensa minua warin ihmetyllä ja palwella? Niinpä tosi ainaki on, että suuri kulkoo olen, aiwan waltias kulkoo; forkiammasti ylhäinen kulkoo olen tosiainki!

Mutta ylhäisillä henkitoilla tulee myös ufiasti päivänsä pitkiksi, ja niinpä myös kirkko-kulkolla. Lentää ei hän taitanut, työkennellä ei hän tahtonut ja syödä ei tarwinnut hänen. Mita piti hänen tekemään? Ei paljon puuttunut, ettei hän wälistä wäähän kun kateella katsellut rowastin lanoja, jotka wälistä hyppiwät aina toorninki juurelle ja kuoputtiwät niin siwästi sonuassa, jywän siitä silloin, toisen tällöin poimieffansa.

Gräänä päivänä tapahui, että muuan waris sattui lentämään kirkoitse ja juuri läheltä kirkko-kulkoo, joka istui siinä niin pöyhkeänä ja toifena ja wihastui, että joku rohkeni lennellä melkein yhtä forkialle kun hänen halutti istua.

Kwa! kwa! — kirkui waris. — Mitästä kuulun, kulkofeni?

Per! — lausui kulkoo ja kierähti wihurissa ympäriinsä, kääntäen pyrstönsä waresta kohden. — Arwelen, woisit minulle sanoa edes Teidän ylhäisyhtenne.

Raetto häntä! — wirkki wares. — Rohkiko Teidän ylhäisyhtenne aika tuntunee pit-

täältä kaisen ikänne, kun työtönä siinä ylhäisyhtessä istutte? Eiko Teidän ylhäisyhtenne haluaisi naimaan?

Naimaan! — pöyhistelä kirkko-kulkoo. — Mita kohtaihin wiin forkian ja ylhäisen kanaan, että arwoani alentamatta saattaisi kosoita?

Teidän ylhäisyhtenne puhuu oikein, — wastaisi waris, — semmoista olii työtäs löytää, sillä en muista koskaan kuulleenä puhuttawan kirkko-lanoista. Mutta Teidän ylhäisyhtenne mahtaisi kumminki työkennellä jotaki. Niin teen minä. Sillä huwittaa kufin aikaansa, ja mieli tulee siten iloifeksi ja rauhoitetukfi.

Työtä! — murisi kulkoo taas ja katsefi warista ylenkatseella. — Suuri ja ylhäinen kansa ei koskaan työtä tee. Ei se sopiisi ollenkaan.

Hoo hoo! — arweli waris itsellensä lentäissansä pois; — siinä herra kulkooi tirklistät ja tirklistät ympäriisi, että tiedä kuitentakaan mita maailmassa tapahuu. Olenpa ufiasti hawainnut forkia-arwoisilla ja ylhäisillä olewan enemmän työtä ja murhetta kuin alhaisilla maan päälle. Mutta tuommoiset tyhjän-kopiat herraset, kun kirkko-kulkoo, luulewat ylhäisyhteden näyttäywän siinä, etteiwät huoli wähinkään työntö'osta, waan is-

tuvat laiskana, saltivat muiden itseänsä valvella ja pitävät niin aikansa ikävänä. Kirkko-tukosta näkyy tosiaanki, hänellä jo useampia satoja ikävuosia olewan, ja hän ajattelee tai kuten moni hänen nuoruutensa ajallaki. Mutta nyt alutaan paremmin kuin silloin, että kaikkein olentojen on työtä tekeminen ja oleminen ahkera, joska tahtovat onnellisina ja tytywäisinä elää. Tuota ei kullo kuitenkään kaitä. Ollen niin läpitse laiskuri, lausuu hän: se ei ollenkaan sovi.

Ja niin oli todellaki. Kullo oli laiska ja yläpiä, siinä koko seikka. Monia satoja vuosia oli hän siten toornin huipulla istunut, mitäkään tekemätä; ei hän wiittsinyt edes laulaakaan. Tosin oli hän niin laiska läpikotansa, ett'ei paikastansa liikkunut kaikkina satalukuisina vuosina; saattaapa siten arwella laiskuutensa määrän. Olin hän warssiin roippa-saunan jo aikoja ansainnut. Mutta saadaapa kuulla miten hänen kävi.

Muutamana kauniina päivänä, koska kirkko-kullo tawallisuuden munaan istui ja katseli taiwaan siuertävään awaruuteen ja näkyi hywiinki mieltiwalta, ehk'ei hän juuri mitäkään ajatellut, silloin näki hän ihmeeksenä suuren kansajonkon kokoontuneena kirkon ympärillä. Mitähän tämä merkinnee? arweli hän: eihän tänäpäpä sunnuntaitaan

ole. — Bian sai hän kuitentkin asiasta selwityksen.

Siellä oli toi mainio löydellä hyppia Karamatti, jota köytensä kirkkotoornin ja kellokastarin välille oli pinkeittänyt. Sillä nuoralla tanhuu wähä poika ja wiellä ehkä wähempi tyttönen wastatusten ja teliwät kummallisia mutkailuja. Ohoo, ajatteli kullo; eikö siinä munta ollutkaan. Tuulinpaa niiden tyhmien ihmisten taas jotaki mutta juhlallisuutta kunniaffeni wiettävän.

Seikan näin ollessa, heitti Karamatti lentosuutelon kansalle, ja karysi kun kassa kirkkotoornia ylestäsin, sillä siellä löytyi ranta-puikkoja wanhuudelta löytynä seinään, yki toisensa yläpuolla. Mies pitkin puikkoja karysi nyt siis Karamatti aina koriaammalle ja koriaammalle, sitäkuin ennatti kuton läheisölle. Ohoo! ajatteli kullo ja näyttäyi hirweän atoiselta.

Mutta Karamatti ei tuosta hämmästynyt, waan, kuten siwalkettu, oli hän yhdellä luikkauffella kuton selässä, asettui rastaamaan ja huusi kaitin woininsa: hei, lauffaa heponi! hei, lauffaa!

Woidaapa uskoa, että kullo silloin antasi silmänsä ja hawaitti itsensä hirweästi halwennetukki, kussa hän istui pöyhkeänä, eikä lunllut tetäkään maailmasa wertaisel-

senza. Ja nyt istui siellä poikanulikka ratsastamalla selänsänsä huutaen: laukkaa heponi! hei, laukkaa!

Ensin vuotteli tukko, että koko kirkon piti raunioitfi mullistumaan tällöisestä hänen arvionsa ylenkatseesta. Mutta kirkko seisoi ainaki seisomistansa, ja nyt alkoi tukko nöyrytettynä kaännellä ja häilyä kulleki ilmataholle. Mitästä muuta täisi hän tehdä? Olihan ollut niin laiska, ett'ei opetteleinut koskaan lentämään eikä laulamaan; sifi sai hän tytyä ylpeytensä nöyrytykseen, koska kansaso albaalla huusi: ompa toi oikein huvaista ja naurettavaa, ja arvelivat tuon warsinki suotuisakfi Karamatille ratsastaa kirkko-kukolla. Niinpa käy useinki tässä maailmassa: koska joku on laiska ja pöyhkiä, tulee viimein Karamatti hänellä ratsastamaan, kuten kirkko-kukollakki ratsasti. Ole wakuutettu sifä.

Mutta kirkko-tukko ei tässä juuri paljon wiisastunut. Siellä istui hän waan toornihuipulla ajastajan toisen jälkeen; yffi suku toisensa perästä weisafi wirsiänsä Jumalan kunnialkfi kirkossa toornin alla ja eliwat aikansa, muuttaen sitten hautaansa, ja usfia ihmisiä tuli siiaan ja weisafiwat samoja wanhvoja wirsiä samassa wanhassa kirkossa. Mutta tukko istui aina wain yhtä laiskana ja

pöyhkeänä toornillansa, wuotellen, että wiimeiseltä joku erinomainen onni häntä koheteli hänen suuren ylhäisyytensä tähden. Kukatiesi toiwoi hän että, siellä kun istui, kullattaisiin kerran kirkkaimmalla kullalla aurinkon wertaisena loistamaan, eli wuotti hän, että joku päivä laiteti julistettaisiin koko maan Suuri-sultaani-kukokfi. Niin, ken saattaa tuon tarkasti tietää? Hän wuotteli ja wuotteli, waan koskaan ei tahtonut toi suuri onni lähestyä.

Kuin tauwan hän nyt wuotti, niin tuli hän kuitenkin wiimeiseltä aiwan wanhakfi ja lahonneekfi, jotta yffi puunpala toisensa jälestä puoisi hänestä, wihurin pauhatesa. Muutamana päiwänä oli myrsky niitä räjympiä. Eräs tunliainen kiiätti wihassa yli kirkon, puhalti pois koko kirkko-kukon toornin huipulta ja lennätti hänen ilmoitse järwen laineille. Siellä sai tukko nyt, pyöräpäisenä kun oli tältä kamottamalta matkalta, wielä wiimeisen kerran katusa kunnottomuutansa lennossa ja laulusa. Sillä olisiko hän niitä taitanut, ei suinkaan järwehen olisi tarwinnut waipua, waan sen siiaan saattanut lentää kaupunnin neuwostuwaa katolle ja laskeutua sinne laulamaan, jotta neuwostunta ja koko kaupunki olisiwat kummastuneet. Mutta nyt joutui hän järween ja hei-

tettiin aalloilta sinne ja tänne, jotta hau'it ja ahvenneet kummastuneena katselit häntä, ihmetellen mikä merikummitus olikaan. Wiimeiselta yönswät laineet hänen rannalle, ja sinne jäi hän makaamaan.

Rannalla oli wäbä tuvanani, ja siinä asui wanha akka, jolla oli kaksi lasta, poika ja tyttö. Ja lapset rakensiwat kerran rannalle wäbänsä sultuja, kuten kammioita taloille, jotta sinne uiswät sisälle ja ulos. Menessänsä wäbän ulomaksi etsimään soviwia kivia, löysiwat lapset wanhan kirkkukukko-rukkasen, ja silloin oli hän aiwan surkuteltawa nähdä. Nallot eliwat maalauksen häneestä ylteneän li'ottaneet, ja hän oli kiwisä kohlinnut itsensä pyrstöttömäksi ja noukattomaksi. Silloin sanoiwot lapset: mikästä nyt hätänä? Mitä walittaa aina wariksen ja warpuisien wahinkoittawan hernekoynnöksiä. Mutta tästä saammehi warin oiwan wariksen pel'ätyksen. Tule, ottakaamme kossi ja wetäkäämme tämä suuri kummitus herne-maahan.

Ja niin asetettiin kirkko-kukko wanhoilla päiwillensä wariksen pel'ätyksesi hernemaahan, sen siaan kuin toiwoi kullattawansa ja julistettawansa koko maailman suuri-sultaanikukoksi. Niin tapahui, että waris, joka kunkon hywinä päiwinä oli häntä kutsunut:

Teidän ylhäisyytenne, tuli eräänä päiwänä lentäen sinne, pitaaksensa hywan kestin hernemaalla. Hui — niin näki hän pel'ätyksen ja lenti kunkon henkensä edestä. Mutta patesensa sattui hän katsahutamaan taaksensa ja tunsi wanhan tuttawansa. Kwa, kwa! — huusi waris niin forkiasti, että kaikki warikset tienoolla sen kuuliwat. — Näetkö, kunkon Teidän ylhäisyytenne on kummituksena warikille. Niin ainaki, lankeemus seuraa yllepeyttä.

Mutta eräs wanha kaarne, joka siinä läbellä istui seipään nenässä, torui warista ja sanoi: olkoonpa niini, että kukko on ollut pöyhkeä ja laiska, ja että hänelle siis pahoin on käynyt. Mutta nyt on hän wanha ja onneton, ja wanhaa waiwasta älköön koskaan soimattako. Kukaan ei tiedä kuinka hänen saattaa käydä, itsensä kerran wanhaksi elettyänsä.

Tämän laiken kuuli kirkko-kukko. Mutta hän ei saattanut wastata sanakaan: häneltä puuttui noukka.

Höyhen-luodot.

Häufana Pohjanlahden avaralla selan-
neella, melkein Suomen ja Ruotsin raja-
vedessä, löytyy muutamia vähäisiä wiberi-
oitsewiä luotoja, jotka Höyhen-luodoiksi kut-
utaan. Oi, kuinta ihauata niissä on! Kos-
taan ei keskellä esiyttävää merta, kussa aal-
lot huoneiden korkuina häilyvät ja suuret
laimat syysöinä pohjattomaan perikatoon wai-
puvat, koskaan ei luultaisi, että niin vait-
tiit, iloiset, wiberioitsewit luodot niellä wä-
syneelle purjehdialle tarjoisi ystävällisen sa-
tamansa rauhallsuutta. Siellä ei mikään
myrsky pauhaa, ei yhäkään aalto lainehdi,
eikä ainoakaan kalasaaksi korota lamottowaa
kirnuansa waahtowien luohujen päällitse.
Kaikesa henkitsee niellä sanomaton rauha ja
suloinen lepo. Wiburi lepää, laineet unoh-
tavat, linnut laulawat hiljaan, wain hiljaan,
ja kuitama leikitsee kullakellertawällä lois-
teellansa, hywältä hajaawaisen kullien ja
tuoksuwien hedelmäpuiden ylitse, jotka hiljai-

festi tuuwitetaan ilta-tuulen wienolta hen-
kähdyseltä.

Ah, sille jota vähäisessä purresansa
taistelee lainehisia elämän-merellä, sille on
ainakin hywää iy hupaista wiimein saada
lewätä, niin armahalla ja suotuisella ran-
nalla, kun Höyhen-luodot. Mutta monta,
aiwan monta etsiwät niitä turhaan, ne häi-
lytetään wötä ja päiwää waltawan meren
aalloissa, ja Höyhen luotoja eiwät löydä
milloinkaan. Sa saunten usiat antaisiwat epä-
lemätä kultaansa ja kalliimmatti tawaransa
maailmasa, joska ne retkellänsa elämän-
forwen kautta koptelisiwat, ja kuitenkin wai-
puwat ne hänen edestänsa sywälle, aiwan sy-
wälle meren laineihin.

Sillä nämät Höyhen-luodot owat pe-
rätti eriskummaisia ja salaisia. Niin wataa
ja tiedokasta perämiestä ei löydy ollentaan,
ehkä maailman ympäri olisi purjehdint, että
hän, keskellä waloisaa päiwää, koska aurin-
ko loistaa ja ihmiset ja elaimet työskentele-
wät täydessä woimassansa, saattaisi löytää
Höyhen-luotoja. Waan onko hän waijnyyt
työstä ja walwonnasta, rukoileeko hän ilta-
rukouksensa hartaasti ja lasteuu hiljaisun-
dessa lepäämän purtensa pohjalle, antaen
hiljaisen wirran wiedä sitä kunne tahansa,
illoin tulee hän näihin luotoihin warsin

wataasti, ikäsfun kompassin ja merikartan johdolla purjehtiin. Sillä Höyhenluotoihin johdattaa ainoasti kolme tutkimatointa kulkujuuraa, joita ei millään kartalla löydy luwattuna, ja ne kutsutaan: "Asteruuden kanawa," Terweyden raitis lahde" ja "Hywän omantunnon lewollinen satama."

Saatat arwella tämän seikan ylituonnolliseksi, ja kaiketi luulet näitä luontoja ei löytywän ollenkaan. Kyhy kaikilla hywiltä lapuilta: kyllä ne Höyhenluodot warmaan tuntewat. Mutta turhaa ollenee niitä kartoilla etsiä. Mahdotointa on ollut Höyhenluotojen tilaa määrätä, koska niiden seikka on kuten muinaisen Gottlannin saaren; joka aamukun enserää laulaessa, waipuwat ne kaiken jalon suloutensa keralla aies meren suunmattomaan sywyteen, ja lunaki iltana, koska warjet pitkiksi wenyvät ja tähdet alkawat kiilostamaan taiwaan awaralla taanella, nousewat ne taas wiberioitsewän sywydestä. Silloin niskeentelewat ne, fewidoinä kun untuwat ja höyhenet meren siertawällä selällä ja siitä on niillä nimensäti, josko ei jostaki muusta syystä.

Näisä ibanisä luodoisä ja siellä sywymän metsän keskundesä, kusä yleensä on niin hiljaista, pyhää, salaista ja sulaista, löytyy luola, rakettu simpukoista ja koristettu

kaikella mannermaan forendella, kaikella taiwanan suloudella ja kaikilla suunmattoman meren rikkaudella. Siellä kiiltawät siertawimmat ilman tähtiset, siellä loistawat kaaliimmat kiwet kun Siltyisä Sennarin wurilla. Astimia myöten kuulimmista merikoralleista aiesastutaan perlemeri-saleihin, kusä kullalla filatut seinukset kowastelewat hoyalta hohtawaan laattiaan ja lattoon kirjabinimästä kristallista. Tuhannesti tuhansia kalliita helmiä löytyy kuten lukematon valjous pienoisia alkunaruntuja kulfaseinuin sowitztuina ja säkendiisewiä timantteja rippuu kuten walon-leimuja kristallikaton korendesta. Kaikki kesän armahimmat kulfaset lewitawät näisä saleisä lempioimpää hywää hajuansa. Hiljainen tointuma, lewollinen rauha waitaa kaikkia niiden hajakawaisuutta henkittawia. Mutta wakewämmiin kaitista kulkaisista hajahtaa unikukka eli walmu. Hän ei kaswa täällä, kuten tuolla tedoilla kulkapaletoisansa, niin pöyhkeänä ja tyhmanä kauniilla rumiilla ja tyhmällä sieluulla, waan hänen tummanpuuertawasta ja mustantellertawasta kulkaruunustansa lewiää uneksuttawa ja juowuttawa, mutta hiensä ja suloinen höyry, makiampi kuin makiain buwaja, lawialle ympäri luotojen.

Monia satalukuja, ja lukemattomia sa-

leja löytyy tässä ihanassa luolassa. Kaikki ovat ne forkoita, loistavia ja waloisia, mutta niiden walo ei ole kuten päivän walfonen loistama, waan kuten tähtien walo ja kuutama yöllä kauniiden järwiien ylitse. Siksipä, koska täydestä läpikuultawasta aurinkonloisteesta tullaan sinne, luullaan ensiksi, että samotaan warjojen ja hämärien eriskummaiseen maailmaan. Mutta pian hawaitaan kuinka kaikki esiinet siellä kiistävät omi-tuifessa loisteessa, koskaan hämmentämätä silmiämme. Siinä lempiasä waloissa hawaitaan lewiästi monet rakastettawat ystävät, kaikki armaat ja hywät muinaiset tutta-wamme.

Siellä tulewat parhaimmat ystäwäsi sinua vastaan-ottamaan, juurikin kotonansa siellä oliswat; ne ottawat sinun helmoihinsa ja pyytävät sinun olemaan terwetultuna. Niinpä, ehkä ne kaukana maailman äärisästä eläiswät, sinusta lawioilta mailta ja meriltä eroitettuna; jaa jostapa ne oliswatti nukkuneet i'aukaihtiseen rauhaan ja sinä olisit itkenyt kunniammat kyyneleesi wiberioitsemälle kummulle heidän hantansa päällä, niin tulewat ne kuitenkin näisä saleissa luoksesi, ja owat niin iloiisia ja ystäwällisiä, kuten mikään haifeus teitä ei koskaan olisi toisistanne eroitanut. Sinä tartut heitä kätehen ja arwelet

tuten kaikki olisi entisellensä. Silloin leittisette muinaiset leikkinne uudellensa; muinaisen komean palliin, jonka sait pistuisena oleskasi ja joka aikoja sitten on kadonnut, Jumala tiesi mihinkä, sen saat taasen, ja hän lentää kun ennenki, eikä ykikään palli maailmassa lennä kun hän. Ja entinen, armas nukkeesi, joka aikoja sitten kadotti jalkansa, päänsä ja kätänsä; ja maalattu puuhewosi, jonka muinen sait joululahjaksi, waan joka sittemmin katkai kaikki neljä jalkaansa, ja kaunis kuwa-kirjasi, jonka pikku isareesi keran poisä oleskasi paloitteli; ja keltkasi raudoitettulla anturoilla, joka kiiätti kaikkien muiden keltkkojen ohitse ja josta surit niin paljon, koska hän sinulta warastettiin; kaikki, kaikki on sinulla taas käsilläsi, juuri samassa kunnossa kuin muinoinki: nukkeesi on puhdas ja siisti ensimmäisessä nuudessa puuwusfansa; hewoisellasi on kaikki neljä jalkaansa kohdallansa; kuwakirjasi on ehä kuten ennenki ilman tahrauksia ja wariksen warpaita, ja keltkasi on jälellä, kuten koskaan ei poisä olisi ollutkaan. Dupa se warsin hupaista.

Nyt haluat leikitä. Mutta olet kuten wähan unelias. Lempiä tuulen henki rientää tukkien ylitse ja laulaa muinaisen lehtolaulusi, jonka kuulit aiwan pistuisna oleskasi. Kaulainen urkujen- ja kanteleiden soitanto

sekoittaa ihania ääninä tuulen subinaan, ja äinä tuulet, eikä kuule kuitenkään mitään; se on niin merkkillisen suloiista!

Suuletpa ensin, kaikki ne suunnattomat kōrkkiat ja loistawat salit läpitse samottuasi, että yksi sali on toisensa kaltainen. Kaikkiäällä näet kulta ja hõyiaa, tähtiä ja timanttia, kirkkia ja koralleja. Itse ruusuwootehetti, jotka kussaki salissa ovat hõyialaattialle lewitettyinä wäsyneiden wähäisien lapsien lepõssaksi, ovat melkein yksi toisensa moisia: muutamat suuria, muutamat pieniä, mutta kaikki punaisia, hywältähajaawaisia, orjantappuroista wäpaita, pehmõsia ja sulõissa päälle lewätaksse.

Katsoessa enempi saleissa ympärilläsi kaikkia mitä siellä löytynee, näet niiden olewan peräti erinlaatuissa toisiinsa werrattuna. Ei wät ne kuitenkään ole siten asetettuna, että köyhät asuissuwut halwemmasti, kun rikkaat ja ylhäiset. Ei suinkaan. Mutta kaikki saawat asua, kuten parhaimmin haluawat. Mies, joka päiwan pitkän työskenteli aurauksa ääressä eli ammatti-huoneessa; poika, joka wäsykõin juoksi vallin eli kontarin perässä, löytäwät Hõyhenluotojen kullatuissa saleissa peräti erinmoisen asunnon, kun tyttö, joka tanhuu laiken yön, eli äiti, joka wõt päiwiksenpä tuuwitteli sairasta lastansa. Kait-

si woivat taällä niin hywin, kuin sydämensä halajaminen koskaan toivoa saattaa; mutta silloin on ymmärettävä, että niiden on aikiata tietä Hõyhenluotoihin samottawa pitkin ahfernuden kanawaa, terweyden lahdefetta ja hywän omantunnon satamaa.

Sanomattoman hupaista ja ajattelemattoman suloiista on kaikki Hõyhenluodoilla.

Waan ei kaukana niistä löytyy Ohdake-saaret. Sinne joutuu moni joka pitää epäwakaista suuntaa ja jota laiskuus, sairaus eli yhä omatunto waiwaawat. Myös siellä löytyy luola, ulkona õltä warsin Hõyhenluotojen kaltainen ja moni pettyöki siis usiasti, luullen oikian sataman saawuttaneensa. Mutta warsin erinäistä on siellä kuitenkään. Ohdakesaarilla tullaan niljakasta käytäwää myöden wuoren siälle suuriin saleihin, jotka kowaan louheikoiseen kallioon ovat hakattuina. Turhaan etnit siellä sitä kaunetta, jaloutta ja hupaisuutta, joka wiehoittaa silmiä Hõyhenluodoilla. Siukkaita ja kosteita seinukkia pitkin, jotka paksulta homeelta ovat peitettyt, matelee ilkioita hämähäkkejä, joidenka werkot, kuten warjostimet, rippuwat pifaroitsemasta kadosta: Päällä on niin tauhistawaa ja synkiä. Ainoasti wälistä loistaa taällä salama, joka waalean kellerterwällä loisteellansa walaisee pimeyttä ja

jota yhtä pikaisesti sammuu taasen. Salaman valaistessa etsii matkustaja turhaan ystävällistä lepöstiä. Hän luulee hawainneensa ruusulehtiä vuoteista, mutta tuskin on niihin levolle laskenut, ennenkuin pistelään orjantappureilta ja poltetaan nokkoisista. Hän luulee näkewänsä timanttien loistein, mutta ne ovat tiikerien silmät, jotka häntä kurtistellen piilevät pimeässä? Hän luulee kuulewansa purojen juoksun ja lintujen wisertämän, mutta ne ovat ainoasti käärmeiden subinaa ja ahnaiden hiirien winkunaa kostean kivilaattian louheikossa ja koloiösa. Silloin heittäy hän kauhistuksella yles lyhykäisestä uneksimastansa. Hän kahmii ympärinsä yön syntiöiden esineitten, ja hänen edellänsä käy paha omatunto tulitkaleella kirjoittaen pimeille seinille hänen edellisen elämänsä-erhehtykset ja rikokset.

Niin ihanat ja suotuisat kuin Höyhenluodot ovat, niin rumat ja kauhistawat ovat Ohdateisaaret. Luolien edessä siellä istuu noita-afka lawiassa kauriinnahkaisessa nutussa ja waanii kaikkia purehtioita, jotka ohitse matkaillewat, joska satunnaaisesti ehkä saifi jonkun niistä tynsiinsä. Ja koska hän auasteaa jonkun, johdattaa hän hänen niihin tukahtawaisiin luolihin ja laskee lyijyä hänen silmälaudoilleensa ja lyijyä hänen sydämelleensä.

Silloin nukkuu hän; mutta toi suuri lyijymöhläke makaa hänen rinnoillansa, ja noita-afka puretelee häntä ja heittäy hänen päälleen ja kistoo pitkillä tynsiillänsä naarmuja hänen täsiwarssiinsa. Tämä ei ole ollenkaan hypaista.

Noita-afkan nimi on kaililta tunnettu; häntä kutsutaan: Syöjätar Marak'ssi.

Paljon ystävällisemmin vastaan-otetaan Höyhenluodoilla. Siellä istuu wanha, sanken wanha ukko luolan suulla; hän on niin wanha, että esi-isämme Matami kutsui häntä sedäkki. Pitkä walkonen parta riippuu hänen laihuneelta leu'altansa; se on niin pitkä, niin pitkä, että hän saattaisi sitä jaloillansa tallata. Ympäri kapeitansa on hänellä wyö puu-naisesta sametista, ja hänen pitkä takkinsa, hänen sinertawät sukkinsa ja keltaiset kengänsä owat karkin pehmeimmästä untuwasta tehtynä. Koska hän kuroittaa koteensa, on se hienointa puuwillaa pehmiämyi, ja koska hän formillansa pyyhkiä silmitantoojasi, tulewat ne niin suloihen rasakaaksi. Mitäkään niin hienoa, miehottawaa ei ole kuulla, kun hänen äänensä, koska hän puiden hiljaisessa subinassa eli mehitäisten surinassa laulaa wähäisiä hyviä lapsia nukkumaan, ja niin lempiät owat silmänsä, että pelkurimmat pienet tyttöiset kernaasti hiipiwat rinnoillensa ja nojauwat pänsä hänen hywaan, yös-

täwalliseen ja sulku-pehmoiseen helmoihin.

Hänen nimensä on vähimmiltäki lausulta tunnettu. Niillä kielillä on hänellä omat nimensä, mutta Suomen viikaiset lapset kutsuvat häntä: Nukku-Matti.

Hänpä se on, joka waristaa biettaa lapsien silmiin ja maalaa heidän postikkinsa puseritawimpia ruusuja. Hänpä se on, joka wieskottaa pojat kiskottelemaan koulussa ja tytöt haukottelemaan ompelonsa ääressä. Jaa, hän tulee kutsumata uhaasti komioimpiinki saleihin, kussa oppineet tohtorit waittelewat latinan kielin ja wiisibat neuwosmiehet miettiwät kaupungin eduista; ja kohta tuntewat nämät hywat herrat kummallisen tairuuden lewätkse puolipäiwäsen päälle. Aikat kirkossa owat pahassa pulassa Nukku-Matista, ne nuokkuwat ja nuokkuwat, ja heidän korewisansa surisee prr prr, papin parhaallansa saarnatessa. Semmoinen ei ole warsin oikein Nukku-Matilta tehty, ja eiwat useat ole niin leikkilisiä, wanhoiksi jouduttuansa. Mutta kuinka hywä hän muuten on tietää se parakin, joka kerran Höyhen-luodoilla on käynyt. Hän johdattaa wieraansa ihanimpiin ja loistawimpiin saleihin luolassa, siioittaa niille suloisimmat wuoteet walkeisista lemmenkukista ja lähettää armainmat nuensa niiden ympärillä liehakoitsemaan.

Unet? Tunnetko niitä? Kuka ei tuntii unia? Koska ihmisen silmät waipuwat nukkumaan ja hielun siivet tointuwat ja ulkonainen maailma haihtuu silmistämme, silloin kutsuu Nukku-Matti palveluksehensa niistä himoiesta luolista esille ja antaa niiden liehakoita tuhansilla kwankeilla. Ne pukeuwat tuhansin muoloin ja osoittelewat ihmisen elämää, samaten kun papukatja osottelee ihmisten puheita. Ne kantawat sinun yhdestä silmanräpäyksessä sataki penikulmaa täältä ja wiewät sinun taas takaisin, itäskun semmoinen matka ei mitään erinomainen olistaan. Ne lupaawat sinulle, mitä wain parhaimmin mielit, ja sinä olet niin iloinen, niin iloinen, mutta seuraawana hekkena olet taas kaikki unohtanut. Ne leikkisewät warjokuwauksia edessäsi, ja tuultesi olet itse heidän seurassansa; ne leikkisewät sokkoa kerallasi ja koskaan et heitä käsitä. Ne ennustawat uhaasti wastaisia tapauksiasi; ja tapahtuuko se, niin se tapahtuu, waan ellei se tapahdu, niin ei se tapahdukaan mitä ennustiwat. Unet owat epäwakisiet kun wirta.

Ohdaksaarilla asuu wain pahoja unia; se rukkanen wain kun heidän kynsinsä joutuu. Ne johdattawat hänen forkialle yles jyrkälle katolle, ja päästawat hänen sielta puutoamaan; ja hän ei puotakaan, ehkä hän

luulee putoawansa. Toisella erällä saltivat ne hänen käyda pimää tieta ja lohdota ros-
won; eli härtyttävät ne hänen päälleensä är-
jowan här'an ja ilkiän kablekoiran. Roswo
ei tee pahaa, härkä ei saata pusteaa, koira
ei taida puerra, waan siltä se ainaki näyt-
täisse. Sepä on warjūn hullua. Ja niin tulee
Synöjätär Mara ja pufertelee, kuten jo tie-
dat. Alla matkusta kostaan Ohdakehaarille.

Siellä loistaa monia kirjotuksia Höyhen-
luotojen luolan kultaisilla seinillä, ja sillä, kun
on aikaa lukea niitä, hänellä ei kostaan ole puu-
tetta kauniista saduista. Wähinko wain, että
niin harwoin siltä on aikaa, sillä ne liehakoitse-
wat unet owat yhätkäällä seiniä puhdistamas-
sa pehmiällä tomutusharjallansa, ja silloin la-
kaistaan nämät loistawat kirjotukset pois.

Tunsi nypä ennen wahan poikaisen; hän yö-
pyi joka ilta Nukka-Matin luonna Höyhenluo-
doilla ja taiti sen merkillisen keinon pyhdyttää
unia. Hän koki niitä ruusulankaseen werktoon
ja sulki ne sitten unikukista valmistettuun häk-
teihin. Siltä oli hänellä tilaisuus kultaisia kir-
joituksia lukea, ja koska hän ne luenut oli,
päästi hän taas unet unikukabäkeistä irral-
lensa. Niin taiti hän monta satua, ja yhden
niistä tahdon ensitilaisuudessa kertoa sinulle,
joska haluat kuulla satua: "Wähönki lip-
paasta."

Sinta 25 pennia.

Lopeliuksen ratuja:

5.

Kirkko-lukko

ja

Höyhenluodot.

Suomenos.

Pori,

D. Palanderin kirjapaja, 1876.

Sinta 25 pennia.

Topeliuksen satuja:

5.

Kirkko-kukka

ja

Höyhenluodot.

Suomennoo.

Pori,

D. Palander'in kirjapaja, 1876.

Hinta 25 penniä.